

Sygn. akt I UK 183/17

POSTANOWIENIE

Dnia 15 lutego 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Myszka

w sprawie z odwołania A.K.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.
o podleganie ubezpieczeniu społecznemu,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 15 lutego 2018 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 30 listopada 2016 r., sygn. akt III AUa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w [...]III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 30 listopada 2016 r. oddalił apelację ubezpieczonego A.K. od wyroku Sądu Okręgowego w K. - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 5 listopada 2015 r. oddalającego jego odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R. z dnia 23 grudnia 2011 r., stwierdzającej, że ubezpieczony, jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą, podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu od 9 kwietnia 2010 r.

W sprawie tej Sąd drugiej instancji ustalił, że ubezpieczony prowadzi działalność gospodarczą w zakresie handlu gazem technicznym na terenie Polski od czerwca 2006 r. W dniach 7 lipca 2010 r. i 29 listopada 2010 r. ubezpieczony wystosował do organu rentowego w R. pisma informujące, że złożył formularze

ZUS ZWUA oraz ZUS ZWPA w związku z podjęciem z dniem 9 kwietnia 2010 r. pracy najemnej na terenie Słowacji w firmie G. G.J.M. na stanowisku promotora - przedstawiciela pracodawcy. Przedstawił umowę o pracę oraz dokument „zawierający numer ubezpieczenia społecznego, stwierdzający podleganie ubezpieczeniom społecznym na terenie Słowacji”. Do zakresu jego obowiązków należało prowadzenie reklamy kursów językowych i rozdawanie ulotek - kartek reklamowych informujących o kursach językowych. Organ rentowy zwrócił się do słowackiej instytucji ubezpieczeniowej (Socialna Poistovna Ustredie) o potwierdzenie, czy ubezpieczony podlega ustawodawstwu słowackiemu, czy został zgłoszony do ubezpieczeń i w wypadku pozytywnej odpowiedzi, w jakim okresie ma do niego zastosowanie ustawodawstwo słowackie. W piśmie z dnia 22 sierpnia 2011 r. Socialna Poistovna Ustredie wskazała, że w odniesieniu do ubezpieczonego nie zostało wykazane rzeczywiste świadczenie pracy, przeto według prawodawstwa słowackiego nie powstał obowiązek ubezpieczenia społecznego. W konsekwencji polski organ rentowy decyzją z dnia 23 grudnia 2011 r. stwierdził, że ubezpieczony, jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą, podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu od dnia 9 kwietnia 2010 r.

Ubezpieczony wniósł odwołanie od decyzji polskiego i słowackiego organu rentowego. W związku z tym, postępowanie odwoławcze prowadzone przed Sądem Okręgowym w K, zostało zawieszone postanowieniem z dnia 3 grudnia 2012 r. do czasu rozstrzygnięcia sprawy przed organami słowackimi. Decyzja słowackiej instytucji ubezpieczeniowej nr [...] w przedmiocie odmowy objęcia ubezpieczonego słowackimi ubezpieczeniami społecznymi uprawomocniła się z dniem 3 lutego 2014 r. W tej sytuacji Sąd pierwszej instancji podjął zawieszone postępowanie postanowieniem z dnia 7 października 2015 r.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sądy obydwu instancji uznały odwołanie ubezpieczonego za bezzasadne. Przedmiot sporu dotyczył ustalenia, czy w okresie od 9 kwietnia 2010 r. podlega on obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej, czy też posiada inny tytuł do ubezpieczeń społecznych „wyprzedzający tytuł do ubezpieczeń w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą”, którym miała być praca najemna na

terenie Słowacji. Sąd drugiej instancji doszedł do przekonania, że ubezpieczony nie uzyskał dokumentu, który potwierdzałby, że mają do niego zastosowanie przepisy ubezpieczeń społecznych innego państwa, niż państwo wykonywania działalności gospodarczej. Polski organ rentowy i polskie Sądy nie mają kompetencji do oceny spełnienia warunków objęcia wnioskodawcy ubezpieczeniem społecznym w innym państwie członkowskim z tytułu wykonywania tam pracy najemnej. Co więcej słowacka instytucja ubezpieczeniowa wydała negatywną decyzję, z której wynika, że ubezpieczony nie podlega tamtejszemu systemowi ubezpieczenia. Taki stan rzeczy uzasadniał objęcie ubezpieczonego polskim ustawodawstwem ubezpieczeń społecznych.

W skardze kasacyjnej ubezpieczony zarzucił naruszenie prawa materialnego przez: 1/ niewłaściwe zastosowanie art. 288 akapit 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (dalej: TFUE) w związku z art. 4 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej (dalej: TUE) i wydanie rozstrzygnięcia na podstawie przepisów prawa krajowego zamiast na podstawie przepisów rozporządzeń unijnych, których treści nie można było w przedmiotowym zakresie rozszerzać, modyfikować ani uzupełniać, 2/ błędną wykładnię art. 13 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U. L 200 z 7 czerwca 2004 r., s. 1, dalej: rozporządzenie podstawowe) przez zaniechanie ustalenia ustawodawstwa właściwego w sytuacji, gdy na dzień wydania zaskarżanego wyroku toczy się postępowanie przed słowackim sądem powszechnym, a skarżący dysponuje ważnym zgłoszeniem do ubezpieczeń słowackich z tytułu zawartej umowy ze spółką G. s.r.o., 3/ niewłaściwe zastosowanie art. 11 ust 3 lit. a rozporządzenia podstawowego w miejsce art. 13 ust. 3, albowiem skarżący nieprzerwanie od 9 kwietnia 2010 r. do dnia 31 marca 2017 r. wykonywał pracę najemną na terytorium Słowacji 4/ niewłaściwe zastosowanie art. 11 ust. 1 rozporządzenia podstawowego i doprowadzenie do sytuacji, w której skarżący wbrew przepisom rozporządzenia podlegał w tym samym czasie ustawodawstwu dwóch różnych państw członkowskich. Ponadto skarżący zarzucił naruszenie prawa procesowego: 1/ art. 378 § 1 k.p.c. przez nierozpoznanie sprawy w granicach apelacji wskutek nierozpoznania wszystkich zarzutów apelacji i zaniechania odniesienia się do nich,

rozważenia ich i oceny ich zasadności, 2/ art. 2 pkt 2 rozporządzenia wykonawczego poprzez zaniechanie zwrócenia się do instytucji słowackiej w celu uzyskania wszystkich danych niezbędnych dla ustanowienia i określenia praw i obowiązków Skarżącego, 3/ art. 5 w związku z art. 16 ust. 2 i 3 rozporządzenia wykonawczego przez podważenie ważności umowy o pracę, na podstawie której został wydany przez instytucję innego państwa członkowskiego dokument potwierdzający zgłoszenie osoby do ubezpieczenia społecznego w tym innym państwie członkowskim, 4/ art. 1 ust. 2 lit. c w związku z art. 5 ust. 1, art. 6 i art. 16 rozporządzenia wykonawczego przez wydanie decyzji stwierdzającej, że skarżący jak osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą, podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu od dnia 9 kwietnia 2010 r., przy zaniechaniu zrealizowania procedury ustalania ustawodawstwa właściwego.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał, że skarga jest oczywiście uzasadniona „w związku z licznymi naruszeniami przepisów postępowania, mającymi wpływ na treść wydanego wyroku, a także błędną wykładnią i niewłaściwym zastosowaniem licznych przepisów prawa materialnego”. Na tej podstawie wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i wydanie orzeczenia co do istoty sprawy, ewentualnie o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] oraz poprzedzającego go wyroku Sądu Okręgowego w K. albo o uchylenie wyroków Sądów obydwu instancji, jaki i decyzji organu rentowego, i przekazanie sprawy organowi rentowemu do ponownego rozpoznania ze wskazaniem na konieczność sfinalizowania w pierwszej kolejności procedury ustalania ustawodawstwa właściwego, a także zasądzenie od organu rentowego na rzecz skarżącego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie zasługiwała na przyjęcie do merytorycznego rozpoznania, ponieważ w żadnym razie nie mogła być uznana za oczywiście uzasadnioną. Wniosek o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej w rozumieniu

art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymagałby wykazania, że doszło do kwalifikowanego naruszenia podstaw lub zarzutów wniesionej skargi, tj. w sposób ewidentny i widoczny od razu, bez potrzeby lub konieczności dokonywania pogłębionej analizy wywodów zamieszczonych w skardze w konfrontacji do zaskarżonego wyroku, który nie powinien się ostać tylko wtedy, gdyby był oczywiście wadliwy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 15 października 2015 r., III CSK 198/15, LEX nr 1823323). Tego typu kwalifikowanych wad zaskarżony wyrok nie zawiera już dlatego, że według miarodajnych ustaleń Sądu drugiej instancji słowacki organ ubezpieczeń społecznych wydał w dniu 20 stycznia 2014 r. negatywną decyzję, że skarżący nie podlega słowackim ubezpieczeniom społecznym. Wprawdzie skarżący twierdził, że zaskarżył tę decyzję do Sądu w Ž., co oznacza tylko tyle, że to właściwe sądy słowackie mogą ją podważyć, a bez takiej jurysdykcyjnej zmiany wydana negatywna decyzja wiąże polski organ ubezpieczeń społecznych. Także polskie sądy nie mają kognicji do jej podważenia na podstawie prawa polskiego, zwłaszcza że z informacji słowackiej „instytucji ubezpieczeniowej” ustalono, że według prawodawstwa słowackiego skarżący nie podlegał słowackim ubezpieczeniom społecznym.

Należy mieć na uwadze, że Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 6 czerwca 2013 r., II UK 333/12 (OSNP 2014 nr 3, poz. 47) wyjaśnił przebieg procedury dotyczącej określenia właściwego ustawodawstwa społecznego według powołanych w skardze przepisów prawa unijnego, co uzupełnił w wyrokach z dnia 21 stycznia 2016 r., III UK 61/15 (LEX nr 1977828) i z dnia 23 listopada 2012 r., II UK 103/12 (OSNP 2013 nr 19-20, poz. 238), a przede wszystkim w wyroku z dnia 11 września 2014 r., II UK 587/13 (OSNP 2016 nr 1, poz. 13). Z tej utrwalonej judykatury wynika, że niepotwierdzenie podlegania ubezpieczeń społecznych w państwie deklarowanym jako miejsce zatrudnienia skarżącego (w przedmiotowej sprawie na Słowacji) oznaczało, iż polskie sądy nie mogą zmienić decyzji słowackiej instytucji ubezpieczeniowej, jeśli ta odmówiła uznania pracy świadczonej na jej terenie przez polskiego przedsiębiorcę jako podstawy podlegania obcemu (słowackiemu) ubezpieczeniu społecznemu (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2017 r., II UK 248/16, LEX nr 2306376 oraz z dnia 10 maja 2017 r., I UK 456/16, dotychczas niepublikowany). Ponadto skarżący deklarował zatrudnienie na

terenie Słowacji w charakterze „promotora-przedstawiciela pracodawcy”, a zatem bezpodstawnie i bezzasadnie oczekiwał objęcia go słowackim prawem ubezpieczeń społecznych w związku z deklarowanym i *prima facie* ewidentnie marginalnym „rozdawaniem ulotek - kartek reklamowych informujących o prowadzonych kursach językowych”. Przypisywanie takim deklaracjom tytułu podlegania słowackim ubezpieczeniom społecznym, co negatywnie zweryfikowała słowacka instytucja ubezpieczeniowa, które miałyby wyłączyć skarżącego z obowiązku podlegania polskiemu ustawodawstwu ubezpieczeń społecznych, jest w wyżej ujawnionym stanie rzeczy wykluczone, w każdym razie bez przedłożenia korzystnego dla skarżącego prawomocnego wyroku sądu słowackiego. Tylko takie, choć wielce mało prawdopodobne słowackie orzeczenie „reformatoryjne” sądu słowackiego mogłoby być podstawą do ponownego zweryfikowania kontestowanej przez skarżącego decyzji polskiego organu ubezpieczeń społecznych w trybie art. 83a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych lub w drodze ewentualnej skargi o wznowienie postępowania w sprawie zakończonej prawomocnym wyrokiem sądu polskiego.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c.